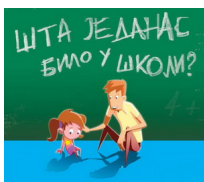

Родитељи и школа – како до успешније сарадње?

Иако Закон о основама система образовања и васпитања указује на неопходност ефикасне сарадње са породицом, учешће родитеља у школском животу своди се на улогу организатора споредних активности које нису у директној вези са наставом, програмом и организацијом школе

Родитељи су укључени у хуманитарне акције, уређење школског простора, прикупљање новца за “ћачки динар” екскурзије, излете... Упркос великим овлашћењима чак ни Савет родитеља не утиче на наставни план и начин рада. Његове најуспешније акције углавном су везане за реновирање и безбедност школе!

Ово су резултати испитивања директора основних школа у Србији о учешћу родитеља у различитим аспектима школског живота које је спроведено 2008. године у оквиру регионалног пројекта Института за отворено друштво и Програма за образовну подршку. Истраживање се одвија у још шест земаља југоисточне Европе.

- Уз подршку Министарства просвете Србије испитано је 200 директора из сеоских и градских средина међу којима је 15 одсто из Београда, 26 одсто из Западне Србије, 29 процената из источног дела земље и 30 процената из Војводине. Реч је о директорима који су на тој позицији мање од пет година, али са искуством у настави од једне до три деценије – каже др Јелена Врањешевећ, национални истраживач и професор на Учитељском факултету у Београду, наглашавајући да је анкета показала да већини школа недостаје дефинисана стратегија за комуникацију са родитељима. У школама су прилике за информисање и консултовање родитеља ретке, најчешће једном у

полугодишту, што заправо указује на декоративну или у најбољем случају споредну улогу родитеља у школском животу. Подсећајући да ови најједноставнији облици партиципације, од родитељског састанка па до посете часовима и помоћи наставнику у раду са децом, припремају маме и тате на учешће у процесу одлучивања, Врањешевећ објашњава да, осим тога, ове активности помажу родитељима да разумеју структуру и организацију школе, као и начин на који она функционише.

- Иако се готово сви анкетирани директори слажу да учешће родитеља доприноси позитивној атмосфери у школи, подстиче подршку и партнерство, већина њих сматра да учешће родитеља није неопходно у настави, инфраструктури школе и методама рада – истиче наша саговорница и као охрабрујући податак наводи да неке школске управе укључују родитеље у едукативне радионице, семинаре, пројекте.

Када је реч о препрекама у комуникацији, директори су навели да маме и тате нису довољно мотивисани да сарађују са школом, да су незаинтересовани, необразовани, неодговорни, презапослени, али да су међу незгодним за сарадњу најбројнији они који су јако амбициозни или, пак, оптерећени предрасудама према школи. Интересантно је да близу четвртина испитаних директора није могла да наведе пример успешне сарадње са родитељима, а само мали број њих сматра да школа треба да се мења.

- Појединци указују на недовољну припремљеност школе за сарадњу са родитељима мислећи при том на непостојање формалних процедура којима би се олакшало њихово учешће (званични позиви, ангажовање стручне службе...), а никако на акције које мењају школски систем чинећи га отвореним за укључивање родитеља (едукација, семинари...) – објашњава др Врањешевећ и додаје да је и наставницима стављена примедба да сарадњу са родитељима доживљавају као терет и додатно трошење времена, као и да нису довољно вешти у комуникацији.

Међутим, како објашњава овај истраживач, родитељи наводе да је њихов проблем пре свега неинформисаност јер не знају на које све начине могу да учествују у животу школе.

- Они не виде смисао сарадње и кажу да не желе да долазе у школу “да их грде или траже паре”. Немају идеје и не знају како да траже подстицај од наставника. Неки се боје да ће се њихово учешће од стране других родитеља протумачити као полтронство или, пак, као сувишно мешање у професионалну улогу наставника. Други сумњају да Савет родитеља истински заступа њихове ставове и потребе и не верују да постоји двосмерна комуникација – каже др Врањешевећ позивајући се на прелиминарне резултате испитивања ставова родитеља о перцепцији сопствене улоге у сарадњи са школом и наглашава да је већина њих изразила жељу да буду више укључени у образовно-васпитни процес, па и у саму наставу како би имали јаснију слику о континуитету образовања и школског програма.

На питање како да се избегне декоративна функција родитеља, наша саговорница упућује на препоруке које су достављене ресорном министарству прошле године непосредно по усвајању Закона о основама система образовања и васпитања, с циљем да се поједине одредбе о партиципацији родитеља што пре имплементирају у школе. У том смислу школа је обавезна да обезбеди проток информација кроз неку врсту кодекса, правилника или плана сарадње.

- Родитељи би могли да се укључују и као асистенти у настави, посебно у млађим разредима, затим и као едукатори у областима у којима су експерти, али и као едукатори других родитеља о релевантним проблемима. Будући да су маме и тате

важни савезници од којих зависи одрживост и примена различитих програма, треба инсистирати на њиховом учешћу не само у образовним пројектима већ и у стручним тимовима које директор формира по потреби, па и у оцењивању квалитета рада школе – објашњава др Јелена Врањешевић и подсећа да Закон предвиђа учествовање родитеља у креирању развојног плана, присуствовање настави као помоћ деци са сметњама у развоју, инвалидитетом...

Уз нагласак да кључну улогу у креирању сарадње и укључивања родитеља треба да имају наставници зато што имају најчесталије контакте и некако су у највећој мери упућени једни на друге, Врањешевић сматра да је образовање и стручно усавршавање изузетно важно.

На крају, према сазнањима овог истраживача, учешће родитеља у животу школе треба да постане једно од важних мерила за процену квалитета рада школе. Од школе се очекује да развије процедуре да охрабри и подстакне партиципацију и да је учини одрживом. Само тако ће сарадња постати део школске праксе, а не изоловани пример.

Мила Вуковић

Антрфиле:

КОМПЕТЕНЦИЈЕ НАСТАВНИКА

- Наставници би требало да размишљају о могућностима које пружа партиципација родитеља, олакшава њихов рад и подстиче развој деце – поручује Врањешевић и додаје да начело партиципације треба да се установи као важан део компетенције наставника и једно од мерила његовог рада. Сарадња са породицом, како она објашњава, не сме да буде препуштена доброј вољи директора или наставника. Она мора системски да буде уређена и зато треба да постане важан део стручног педагошког рада.